

PLOVIDBA SJEVERNIM JADRANOM OD RTA KAMENJAK I MEDULINSKOG ZALJEVA DO LIBURNIJSKIH

U POTRAZI ZA SANSIG

Morskim rutama koje su ispisale povijest drevnih lošinjskih mornara

Otok Male Orijele ima jednu od ljepših pješčanih plaža

Ovih smo dana okusili more i uistinu je još uvijek dobro. Dobro kao i po ljeti kad smo, opet oplovili sjeverni Jadran i liburnijske otoke. I po tko zna koji put bilo je zaista nezaboravno. Svako krstarenje tim vodama, povod je za pronalazak jednog malog, do danas, neistraženog kutka na Jadranu, nama najljepšem moru na svitu

NAPISAO I SNIMIO **Cristian Bruno GALIĆ**

Ljetna vrućina je još uvijek prisutna na našem priobalju i sve nam se čini kako je ljeto "debelo" ušlo u jesen. Da je tome tako govori i podatak koji se odnosi na temperaturu mora ovih dana u Istri. Naime, s ugodnih 20 stupnjeva, more je još uvijek primamljivo kupaćima. Kao da ljeto nije gotovo, kao da se još uvijek može ploviti bez bojazni da ćemo se smrznuti. Ovih

smo dana okusili more i uistinu je još uvijek dobro. Dobro kao i po ljeti kad smo, opet oplovili sjeverni Jadran i liburnijske otoke. I po tko zna koji put bilo je zaista nezaboravno. Svako krstarenje tim vodama, povod je za pronalazak jednog malog, do danas, neistraženog kutka na Jadranu, nama najljepšem moru na svitu. Cresko-lošinjsko otočje zvalo se u antikno doba zajedničkim imenom Apsyrtydes. Ime je vezano uz legendu o mitskom junaku Ap-

syrtu. Otoci Cres i Lošinj su u svojoj davnjoj prošlosti činili cjelinu, ali su zbog potreba trgovine i Jantarskog puta razdvojeni umjetno prokopanim kanalom kod Osora. Najstarija naselja na otocima (Lubenice, Osor, Beli) pamte povijest dužu od 4.000 godina, a rimski grad Osor bio je sjedište biskupije u IX. stoljeću.

Cres i Lošinj su nekad bili spojeni

Gotovo nenastanjen do sredine 13. stoljeća, Lošinj se do 19. stoljeća razvio u jednu od vodećih regionalnih pomorskih sila, a grad Mali Lošinj, iza Trsta, u drugu najvažniju luku na Jadranu. Lošinjani su bili cijenjeni po svojoj vještini izrade jedrenjaka, ali i kao najbolji pomorci na Mediteranu. Upravo u tom razdoblju definiran je arhitektonski izgled centra Malog Lošinja koji je gotovo nepromijenjen ostao i do danas. Mjesto Mali Lošinj imalo je u 19. stoljeću šest brodogradili-

šta. Zahvaljujući njima, Mali Lošinj postao je europska brodogradovna i brodarska sila - brojem izgrađenih jedrenjaka duge plovidbe uzdigao se jedno vrijeme u austro-ugarskoj

brodogradnji na drugo mjesto.

Lošinjsko brodarstvo imalo je u drugoj polovini 19. stoljeća gotovo 150 jedrenjaka, što je više od cijele susjedne mu Istre. Plovidba na jedra

SREDNJA I VELA VRATA

Znamo da na se obali Kvarnera nalazi najveća luka u Hrvatskoj, Rijeka, pa ne čudi da kroz Kvarnerski zaljev vode značajni pomorski putovi. Najviše kroz prolaze Srednja Vrata između Krka i Cresa, te Vela Vrata između Cresa i Istre. Više puta smo ondje imali priliku susresti se s "grdosijom" od skoro 200 metara dužine.

JAHALO SE OZBILJNO

Kvarner ili kako ga službeno nazivaju Kvarnerski zaljev je pitom zaljev kad je bonaca. Međutim ovaj je morski dio sjeveroistočnog dijela Jadranskog mora, između Istre i Hrvatskog primorja i te kako opasan po gradom moru. I to govorim iz iskustva, jer ne jednom nas je na Kvarneru ulovilo uzburkano more. Uistinu nije ugodno ploviti po Kvarneru s "metrom vala" u bok ili u provu. Na sreću nevere smo uvijek izbjegli, ali "jahalo se" ozbiljno.

OTOKA CRESA, UNIJA, SUSKA, VELIH I MALIH SRAKANA, MALOG LOŠINJA, SVETOG PETRA I ILOVIKA

OTIMA I ŠANPJERINIMA

Na Providenzi se dolazi čekati zalazak sunca

Brod škovacin između otoka Unije i Suska

Odmorište vidikovac na Malom Lošinju

dostigla je vrhunac između 1855. i 1870., kada na lošinjskim jedrenjama plovi 1.400 kapetana i mornara. Među najpoznatijim su lošinjskim brodograditeljima i brodarima obitelji Katarinich, Tarabochia i Cosulich (budući osnivači brodogradilišta u Monfalconeu).

Počeci turizma sežu u 1885. godinu kada se kao prvotni oblik turizma na otoku pojavio zdravstveni turizam. 21. siječnja 1885. godine registriran je prvi turist ovog otoka. Prvi hotel u Malom Lošinju zvao se Vindobona, a izgrađen je 1887. Zahvaljujući izuzetnim karakteristikama klime Lošinj je 1892. proglašen klimatskim lječilištem, ukazom Ministarstva zdravstva Austro-ugarske monarhije. Lošinj je postao jedno od omiljenih odmorističkih destinacija Austro-ugarske aristokracije koja je na otoku izgradila brojne vile i ljetnikovce koje ga i danas krasi. I danas je Lošinj poznat kao klimatsko lječilište u liječenju bolesti dišnih putova i alergija.

Otok je idealan za tjelesni i du-

DUBINE DO 100 METARA

Najveći otoci u Kvarnerskom zaljevu su Krk, Cres, Lošinj, Rab i Pag. More u Kvarnerskom zaljevu je razmjerno dublje od otvorenog gornjeg Jadrana (30-60m) koji zasipaju obilnim muljem Po i druge talijanske rijeke. Naprotiv oko Kvarnera nema većih rijeka, a dna su dijelom strmija i kamenita i zato je najveća dubina sjevernog Jadrana - 128 metara u kanalu Krušija između Plavnika i Cresa. Druge dubine preko 100 metara tu se još nalaze i uz otoke Rab (-112 m), Prvič (-109 m), Goli otok (-103 m).

ševni oporavak, osobito u zimskim, proljetnim i jesenskim mjesecima. Hotelijeri nude vikend i tjedne programe oslobađanja od stresa te razne druge wellness programe. Godine 1893. Mali Lošinj je, radi vedrine neba i vrlo dobre vidljivosti, dobro opremljenu zvjezdarnicu, koja je ubrzo stekla svjetski glas, te su ovamo dolazili astronomi iz raznih zemalja Europe i Amerike.

Najveće naselje na svim jadranskim otocima

Ljetni se turizam na Lošinju počeo sve više razvijati nakon 1905. godine kada su bila izgrađena kupališta, hoteli i pansioni na Čikatu. Tada je već ovaj predio bio ogrnut gustom šumom, izgrađenim obalnim šetalištem od šest kilometara te čitavom mrežom šetališnih putova (17 km). Grad Mali Lošinj administrativno je središte zapadnog dijela Kvarnera ukupne površine 223 četvornih kilometara, a obuhvaća južni dio otoka Cresa, od zaljeva Koromačno i Ustrina, te otok Lošinj i skupinu manjih otoka. To su Unije, Sveti Petar Ilovik, Susak, Male Srakane, Vele Srakane i niz nenaseljenih otočića koje smo također obišli tijekom naše plovidbe.

Mali Lošinj najveće je naselje na otoku i najveće naselje na svim jadranskim otocima. Mali Lošinj je priobalno naselje, smješteno u dnu uvale, točnije luke Mali Lošinj. Okrenut je moru sa sjeverozapadne strane. Za nautički turizam vrlo važna luka jer je smještena na plovnom putu između Istre i Dalmacije. Usto luka je zaštićena od gotovo svih jačih vjetrova. Jedino tramontana zna napraviti malo problema, no ona u principu nikad ne puše dugo, odnosno danima kao primjerice bura.

Najvažnije gospodarske grane su turizam i ugostiteljstvo, trgovina, brodarstvo i brodogradnja te ribarstvo. Na otoku djeluje i niz manjih obrta - pratećih djelatnosti koje su u funkciji razvitka i cjelogodišnjeg života na otoku. Prema popisu stanovništva iz 2011. godine Grad Mali Lošinj ima 8.244 stanovnika.

S druge strane otoka nalazi se malo pitoreskno mjesto zvano Veli Lošinj. Iako mu ime to ne govori, Veli Lošinj je puno manji od Malog Lošinja. Ono što nas je posebno fasciniralo na Lošinju jest pogled s vidikovca Providenza. Uistinu zapanjujuće i vrijedno dolaska. Isto kao i plaže po uvalama i otočićima na istočnoj strani poput Velih i Malih Orjula, Orure i Palazio-la, Svetog Petra ili Koludarca s druge strane.